

องค์ความรู้ด้านการเมืองกับกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา

POLITICAL KNOWLEDGE AND ETHNIC GROUPS IN PHAYAO PROVINCE

¹พระครูธรรมธรรบุญเที่ยง พุทธสาวิโก, ²พิศมัย วงศ์จำปา,
³สัททยา วิเศษ, และ ⁴นิกรณ โปธาฤทธิ์

¹PhrakruThammathonbunthiang Phutthasawako, ²Pissamai Wongchampa,
³Sahattaya Wises, and ⁴Nikorn Potharit

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phayao Campus, Thailand

¹Corresponding Author's Email: thiang2008@hotmail.com

Received:2023-03-16

Revised:2023-04-12

Accepted:2023-04-29

บทคัดย่อ

วิจัยเรื่อง องค์ความรู้ด้านการเมืองกับกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ด้านการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา 2) เพื่อศึกษากรอบนโยบายด้านการเมืองท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา เป็นวิจัยเชิงเอกสารโดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 9 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดพะเยาเป็นจังหวัดขนาดเล็ก ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และประกอบอาชีพเกษตรกรรม สภาพพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า ชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและวัฒนธรรมแบบล้านนา และที่สำคัญมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย ลีซู (ลีซอ) จีน มูเซอ อาข่า เมี่ยน ม้ง ลื้อ ลัวะ กะเหรี่ยง และไทยที่สูงโดยกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ เช่น เชียงคำ แม่ใจ เมืองพะเยา ดอกคำใต้ เชียงม่วน ปง และภูซาง ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ที่ลื้อมีจำนวนมากที่สุดโดยเฉพาะอำเภอเชียงคำ ในด้านการเมืองกลุ่มชาติพันธุ์เองมีตัวแทนในการดำเนินการทางการเมืองโดยมุ่งแบ่งปันผลประโยชน์ของกลุ่มตนเองและกลุ่มผลประโยชน์ของพื้นที่ หมายถึง การจัดสรรผลประโยชน์ที่หน่วยงานราชการส่วนกลางมอบนโยบายมา และน่านโยบายมาปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับกลุ่มของตนและกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวเองที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน เพื่อเสนอนโยบายของรัฐ ผลประโยชน์ชาติ ผลประโยชน์ของชุมชนและความสมานฉันท์จะเกิดขึ้นกับชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน หน่วยงานราชการ มีความพร้อม มีจิตสำนึก มีจิตอาสา ในการทำให้ชุมชนของตนเองเจริญรุ่งเรืองตามแบบฉบับการพึ่งพาตนเองได้ โดยยึดตามหลักวิถีของชุมชนของหลากหลายชาติพันธุ์ กฎหมาย จารีต ประเพณี วัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์ เพื่อหล่อหลอมให้สังคมส่วนใหญ่ที่น่าอยู่และเกิดความสงบ ความเป็นระเบียบ ในหมู่ชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา

คำสำคัญ: องค์ความรู้ด้านการเมือง; กลุ่มชาติพันธุ์; กลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดพะเยา

Abstract

The research of "Political Knowledge and Ethnic Groups in Phayao Province" has two goals: 1) to investigate the political awareness of ethnic groups in Phayao Province, and 2) to examine the regional political strategy of ethnic groups in Phayao Province. It is a documentary study that was done by interviewing nine significant informants and gathering information from secondary sources. According to the findings, Phayao is a minor province. The majority of people practice Buddhism and work in agriculture. Natural resources including soil, water, and forestry are abundant locally. The locals live a straightforward lifestyle and practice Lanna culture. Namely, the following ethnic groups may be found residing in Phayao Province: Lisu (Lisaw), China, Muser, Akha, Mien, Hmong, Lue, Lua, Karen, and Northern Thai which stay in different districts that are in Chiang Kham, Mae Chai, Phayao, Dok Kham Tai, Chiang Muan, Pong, and Phu Sang. Tai Lue is the most, especially in Chiang Kham District. The representatives of ethnic groups in politics can carry out political activity by promoting the interests of their own groups and local organizations. It refers to the central government's benefit distribution, which is offered as the policy to implement in relation to their own groups and others in the same areas in order to propose the state policy, national interest, community benefits, and reconciliation that will be built up to the communities of villages, monasteries, and schools. Government organizations are willing, aware, and actively involved in fostering a culture of self-sufficiency in their own communities. To create a vibrant, orderly society among the numerous ethnic communities in Phayao Province, it is built on the principles of each ethnic community's laws, customs, cultures, and traditions.

Keywords: Political Knowledge; Ethnic Groups; Ethnic Groups in Phayao Province

บทนำ

การเมืองท้องถิ่นในประเทศไทย ถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการปกครอง อันเป็นจุดสำคัญของการจะช่วยให้ประชาชนได้รู้จักวิธีการปกครองของระบอบประชาธิปไตย โดยมีส่วนร่วมและบริหารกิจกรรมในท้องถิ่น (Sithisit, 1998) การเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ได้สร้างระบบการเมืองแบบที่ประชาชนเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ กำหนดโดยนายสภาระณะแทนตนทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ที่ผ่านมาในระดับชาติ ประเทศไทยจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม รวม 20 ครั้ง มี

การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทางอ้อม 1 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2489 และมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยตรง ครั้งแรกไป เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2543 ในขณะที่ในระดับท้องถิ่น ก็ได้จัดให้มีการเลือกตั้งตัวแทน เพื่อทำหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลายรูปแบบพัฒนาขึ้นตามลำดับ การศึกษาการเมืองการปกครองไทยที่ผ่านมา ยังมุ่งเน้นไปที่การเมืองระดับชาติเป็นส่วนใหญ่ สิ่งที่ขาดหายไปของภาคการเมืองที่ศึกษากันอยู่ก็คือสิ่งที่เรียกว่า “การเมืองถิ่น” หรือ “การเมืองท้องถิ่น” ที่เป็นการศึกษาเรื่องราวของการเมืองที่เกิดขึ้น (Lertsomporn, 2010) ในอาณาบริเวณของท้องถิ่นที่เป็นจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นภาพคู่ขนานไปกับการเมืองระดับชาติอีกระนาบหนึ่ง เพราะในขณะที่เวทีการเมือง ณ ศูนย์กลางของประเทศ กำลังเข้มข้นด้วยการชิงไหวชิงพริบของนักการเมืองในสภาและพรรคการเมืองต่าง ๆ อีกด้านหนึ่งในพื้นที่จังหวัดบรรดาสมาชิกพรรคพวกและผู้สนับสนุนทั้งหลายก็กำลังดำเนินกิจกรรม เพื่อรักษาฐานเสียงในพื้นที่ด้วยเช่นกัน และทันทีที่ภารกิจที่ส่วนกลางสิ้นสุดลง การลงพื้นที่พบปะประชาชนตามสถานที่และงานบุญงานประเพณีต่าง ๆ เป็นสิ่งที่นักการเมืองผู้หวังชัยชนะในการเลือกตั้งมีอาจขาดตกบกพร่องได้ (King Prajadhipok's Institute, 2010)

การเมืองท้องถิ่น (Local Politics) สะท้อนถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการร่วมมือ หรือแย่งชิงอำนาจในการจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งการเมืองท้องถิ่นเป็นพื้นที่ทางการเมืองที่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ต่างก็มีส่วนร่วมในการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าในท้องถิ่น โดยมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันอยู่ตลอดเวลาซึ่งในปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนี้อาจมีทั้งความร่วมมือและความขัดแย้งเกิดขึ้น รวมถึงมีการประนีประนอมกัน และยังมีความสำคัญต่อการเมืองระดับชาติ ในฐานะที่เป็นฐานรากสำคัญของการเมืองระดับชาติ ซึ่งหากการเมืองท้องถิ่นมีความเข้มแข็งมั่นคงแล้ว ย่อมส่งผลต่อการเมืองระดับชาติอย่างแน่นอน ดังปรากฏให้เห็นตัวอย่างในหลายประเทศที่มีการพัฒนาทางการเมืองที่เข้มแข็งมั่นคง เช่น สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐเยอรมัน เป็นต้น ซึ่งการเมืองของประเทศดังกล่าวนี้มีพัฒนาการทางการเมืองจากระดับล่างสู่ระดับบน โดยมลรัฐหรือชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีบทบาทสำคัญในการปกครองตนเองมาก่อน ส่งผลให้เมื่อรวมตัวกันเป็นประเทศทำให้การเมืองระดับชาติมีความเข้มแข็งไปด้วย นอกจากนี้ การเมืองท้องถิ่นยังเป็นเสมือนช่องทางที่มีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นในการสะท้อนถึงปัญหา ความต้องการของตนผ่านการแสดงออกทางการเมืองในหลากหลายช่องทาง เช่น การยื่นข้อเรียกร้องต่อผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งของตน หรือการร้องเรียนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ปัญหาความต้องการของตนเองแพร่กระจายออกไปในวงกว้างจนทำให้เจ้าหน้าที่รัฐ มีอาจนิ่งเฉยได้ต้องเข้ามาดำเนินการแก้ไขหรือตอบสนองความต้องการดังกล่าว ในอีกด้านหนึ่งการเมืองท้องถิ่นยังเป็นเวที หรือพื้นที่สาธารณะทางการเมืองของกลุ่มการเมือง หรือกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในชุมชนท้องถิ่นในการเจรจาแลกเปลี่ยนหรือต่อรองผลประโยชน์ระหว่างกันหรือระหว่างกลุ่มกับภาครัฐด้วย

จังหวัดพะเยา เป็นจังหวัดขนาดเล็ก มีประชากรเพียง 382,572 คน (Phayao Provincial Public Health Office, 2017) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และประกอบอาชีพเกษตรกรรม สภาพพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า ชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและวัฒนธรรมแบบล้านนา และที่สำคัญมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย ชาติพันธุ์ไทยวน (คนล้านนา) ชาติพันธุ์ไทใหญ่

ชาติพันธุ์ไทลื้อ ชาติพันธุ์เมี่ยนหรือเย้า ชาติพันธุ์เผ่าม้งหรือแม้ว ชาติพันธุ์อีसान และคนไทยเชื้อสายจีน เป็นต้น กลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างผสมกลมกลืน ไม่มีความขัดแย้งหรือแย่งชิงผลประโยชน์มากนัก ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มคนล้านนา สามารถเป็นผู้นำชุมชน กลุ่มการเมืองท้องถิ่น หรือมีความสำคัญในด้านฐานคะแนนเสียงของนักการเมือง และกลุ่มการเมืองทั้งสิ้น ซึ่งทำให้นักการเมืองมีฐานคะแนนเสียงในชุมชนก็พยายามรักษาฐานเสียงเอาไว้ ในทางกลับกันกลุ่มการเมืองใหม่ ๆ ก็พยายามดึงฐานคะแนนเสียงให้มาอยู่ฝ่ายตน การเมืองท้องถิ่นที่แท้จริงถือเป็นการกระจายอำนาจในระดับที่ต่ำสุด คือ รากหญ้า ซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สาระสำคัญของการปกครองท้องถิ่น คือ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจสามารถบริหารท้องถิ่นของตนเองได้ และเพื่อให้ความเป็นอิสระเหล่านั้นเป็นไปโดยประชาชนในท้องถิ่นนั้น ประชาชนย่อมต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ (Charoenmuang, 2008) การปกครองส่วนท้องถิ่นยังถือเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งยังช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล และสิ่งสำคัญคือการปกครองส่วนท้องถิ่นจะช่วยให้ประชาชนรู้จักปกครองตนเอง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง อันจะเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นอย่างตรงเป้าหมาย (Puangngam, 2009) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ความรู้ด้านกลุ่มการเมืองท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ และนโยบายของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา เพื่อให้ได้ข้อมูลองค์ความรู้ที่จะนำไปศึกษาวิจัยประเด็นกลุ่มการเมืองท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ด้านการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษานโยบายด้านการเมืองท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าหาข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเมือง แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทฤษฎีสื่อสารการเมือง แนวคิดทฤษฎีการเมืองการปกครองท้องถิ่น แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับความสนใจทางการเมือง และแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มชาติพันธุ์ ข้อมูลจังหวัดพะเยา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบวิจัยเชิงเอกสาร (Qualitative research) โดยใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย คือ ผู้นำฝ่ายพระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยพิจารณาจากการตัดสินใจของคณะผู้วิจัยเอง ลักษณะของกลุ่มที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน 9 รูป/คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) คือ แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะคำถามปลายเปิด ข้อคำถามจำนวน 3 ตอน โดยเน้นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์กับการเมือง นโยบายด้านการเมืองท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ พฤติกรรม/การแสดงออกทางการเมืองท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ และการเรียกร้องทางการเมืองท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้า เพื่อให้ได้ข้อมูลแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเมือง แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทฤษฎีสื่อสารการเมือง แนวคิดทฤษฎีการเมืองการปกครองท้องถิ่น แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับความสนใจทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายทางการเมือง และบริบทของจังหวัดพะเยา จากข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้แล้ว ในลักษณะของตำรา เอกสารทางวิชาการ รายงาน และระบบสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงเอกสารของหน่วยงานราชการ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

2. ทำการรวบรวมละเอียดเรียบเรียงแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ตามกรอบแนวคิดและขอบเขตการวิจัย และตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่เรียบเรียง

3. ศึกษาแบบสัมภาษณ์ แล้วจัดทำแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยก่อนจะทำการเก็บข้อมูล

4. นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจประเมินเครื่องมือวิจัย จำนวน 3 ท่าน

5. ทำการแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามให้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจประเมินเครื่องมือวิจัยแนะนำ

6. ทำหนังสือนำถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อนัดวันและเวลาที่จะทำการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลงานวิจัย

7. นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่กำหนดไว้ โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยและขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล

8. นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มีเรียบเรียงข้อมูลตามรูปแบบของความเรียง และการบรรยายเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อทราบถึงข้อมูลบริบทประเด็นที่ศึกษา และกำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้นได้การจัดระเบียบข้อมูล ตีความ และสรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ความรู้ด้านการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดพะเยาเป็นจังหวัดขนาดเล็ก ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และประกอบอาชีพเกษตรกรรม สภาพพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า ชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและวัฒนธรรมแบบล้านนา และที่สำคัญมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย ลีซู (ลีซอ) จีน มูเซอ อาข่า เมี่ยน ม้ง ลื้อ ลัวะ กะเหรี่ยง และไทยที่สูงโดยกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ เช่น อำเภอเชียงคำ อำเภอแม่ใจ อำเภอเมืองพะเยาอำเภอดอกคำใต้ อำเภอเชียงม่วน อำเภอปง และอำเภอภูซาง แต่ในจังหวัดพะเยากลุ่มชาติพันธุ์ลื้อ มีจำนวนมากที่สุดโดยเฉพาะอำเภอเชียงคำ

1) ลัวะ ละว้า (ลัวะ) หรือมีลักขุ พุทธศาสนาออสโตรเอเชียติก ชาวละว้าเคยมีอำนาจปกครองไทยสมัยหนึ่ง แต่ต่อมาภายหลังได้เกิดการต่อสู้รบพุ่งกัน ไทยประสบชัยชนะได้ฆ่าฟันขับไล่และทำลายล้างชาติละว้าเป็นจำนวนมากไม่ยั้งที่หนีกระจัดกระจายไป ชาวละว้าในจังหวัดพะเยา เดิมทีอาศัยอยู่บริเวณอำเภอบ่อเกลือจังหวัดน่าน แต่เมื่อเกิดสงครามการแย่งชิงมณฑลระหว่างรัฐไทยกับคอมมิวนิสต์ เจ้าหน้าที่รัฐไทยจึงอพยพพวกเขาไปอยู่ที่ศูนย์อพยพบ้านป่ากลาง อำเภอปัว หลังจากนั้นก็ส่งไปที่ศูนย์อพยพ จังหวัดนครพนม เพื่อพิสูจน์สัญชาติแล้วจึงอพยพชาวละว้ามาที่ศูนย์อพยพบ้านแก กิ่งอำเภอภูซาง (ปัจจุบันยกฐานะเป็นอำเภอ) จนกระทั่งในปี 2542 ชาวละว้าในศูนย์อพยพฯ จึงได้รวบรวมเงินส่วนตัวประกอบกับกู้ยืมเงินคนภายนอกเพื่อนำมาซื้อที่ดินของชาวบ้านน้ำเปื่อย เพื่อสร้างเป็นหมู่บ้านของตนเอง แม้ว่าที่ดังกล่าวจะเป็นพื้นที่น้ำท่วมขังทุกปีก็ตาม

2) ไทใหญ่ เจี้ยว ฉาน หรือคนไต ได้เข้ามาในล้านนาและพะเยาก่อนการสร้างรัฐ-ชาติ เข้ามาในฐานะพ่อค้าโดยต่างข้างของบพหลังวัวมาจากบริเวณรัฐฉาน เช่น เมืองเชียงตุง ต่อมาในยุคของการล่าอาณานิคม คนไทใหญ่ยังเข้ามาทำไม้กับบริษัทต่างแดนในล้านนาในฐานะหัวหน้าและผู้จัดหางานแก่บริษัทตะวันตก พ่อค้าชาวไทใหญ่ส่วนมากจะถือสัญชาติอังกฤษ เพื่อมิต้องเสียภาษี ไม่ต้องขึ้นศาลสยาม และเพื่อความสะดวกในการเดินทางข้ามแดน แต่เมื่อสยามรวบรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางผ่านการปฏิรูปมณฑลเทศาภิบาลในสมัยรัชกาลที่ 5 (สร้างรัฐ - ชาติ) ผลประโยชน์ดังกล่าวก็สูญเสีย คนไทใหญ่กลุ่มหนึ่งจึงลุกขึ้นมาต่อต้านอำนาจสยามที่เข้ามาแทรกแซงล้านนา โดยการทำลายทรัพย์สินทางราชการและทำร้ายข้าราชการที่มาจากส่วนกลาง เริ่มจากเมืองแพร่ สู่ลำปาง และเดินทางมาพะเยาตลอดจนเชียงคำ โดยที่พะเยากบฏเจี้ยวได้ยิงนายร้อยเอก เอช. เอ็ม. เย็นเซน (Captain H. M. Jensen) ตำรวจชาวเดนมาร์กเสียชีวิตที่บริเวณบ้านแม่กาห้วยเกี้ยว (ห้วยเคียน) ซึ่งต่อมามีการสร้างอนุสรณ์สถานบริเวณนั้นและยังคงอยู่ในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามการเป็นกบฏของคนไทใหญ่ และการเป็นวีรบุรุษของตำรวจชาวเดนมาร์ก ต่างกันเพียงมุมมองและสภาพการณ์ในปัจจุบัน ในมุมมองของชาวไทใหญ่และเจ้านายล้านนาที่สนับสนุนกบฏไทใหญ่ ย่อมเห็นว่าข้าราชการสยามเป็นผู้รุกราน บั่นทอนอำนาจและผลประโยชน์ของคนพื้นเมืองที่มีมาแต่เดิม ดังนั้นชาวไทใหญ่ที่ต่อต้านจึงน่าจะเป็นวีรบุรุษมากกว่า แต่หากมองในมุมมองผู้กำลังรวมศูนย์อำนาจและต่อต้านการล่าอาณานิคม ประกอบกับมองในปัจจุบันที่ชาติไทยกลายมาเป็นขบวนการอย่างทุกวันนี้แล้ว คนไทใหญ่ก็ย่อมต้องเป็นกบฏเจี้ยวโดยสิ้นเชิงตามประวัติศาสตร์ที่จารึกการเป็นกบฏนี้เองที่ทำให้กลายเป็นแรงผลักดันอย่างหนึ่งอันทำให้คนไทใหญ่เลือกที่จะ

กลืนกลายเป็นคนเมือง (ไทยภาคเหนือ) จนไม่หลงเหลือร่องรอยทางวัฒนธรรมในวิถีชีวิตของคนเชื้อสายไทใหญ่ トラบเท่าทุกวันนี้

3) ไทลื้อ การตั้งถิ่นฐานใน รัฐ - ชาติ ไทยและในพื้นที่ล้านนา ทำให้ประวัติศาสตร์และอัตลักษณ์ของชาวไทลื้อเมืองเชียงคำแตกต่างอย่างสำคัญจากชาวไทลื้อที่อื่น ๆ กล่าวคือ ในยุคของการสร้างรัฐ - ชาติ ด้วยการเน้นเอกภาพทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ชาวไทลื้อจะไม่แสดงตัวหรือจงใจไม่เปิดเผยว่าตนเป็นคนลื้อ แต่จะปฏิบัติตัวกลมกลืนไปกับคนเมือง (เหนือ) อย่างไรก็ตาม ต่อมา เมื่อความเป็นไทลื้อถูกเชื่อมโยงว่าเป็นส่วนหนึ่งของชนเผ่า ไต หรือไท ที่เคยรุ่งเรือง อีกทั้งดินแดนสิบสองปันน่ายังถูกเข้าใจว่าเป็นดินแดนต้นกำเนิดของบรรพชนชาวไทย ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์ที่มาพร้อมกับกระแสภูมิปัญญาท้องถิ่นนิยมและการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ ด้วยเหตุดังกล่าว ชาวไทลื้อเมืองเชียงคำจึงหันมาเปิดเผย อัตลักษณ์ของตนเองมากขึ้นปฏิบัติการรื้อฟื้น บันทึกความทรงจำและสร้างอัตลักษณ์ชาวไทลื้อขึ้นมาใหม่กระทำการวาดภาพเล่าเรื่องราวการเดินทางและประเพณีของชาวไทลื้อบนผาผนังวัดแสนเมืองมา การก่อตั้งศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อ ตลอดจนการจัดงาน “สืบสานตำนานไทลื้อ” นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 อันกลายเป็นงาน “สืบสานตำนานไทลื้อโลก”

4) จีน (เจ๊ก) ชาวจีนในพะเยา โดยมากเป็นกลุ่มภาษาไหหลำ แต่จีว และแคะ ส่วนชาวจีนยูนนาน กวางตุ้ง และจีนกลาง จะมีจำนวนน้อยลงตามลำดับ การเดินทางเข้ามายังพะเยาและเชียงคำของคนจีน เริ่มต้นเมื่อเส้นทางรถไฟสร้างมาถึงลำปาง ในปี พ.ศ. 2459 และหลังจากนั้นก็มีการสร้างถนนจากลำปางมาพะเยา คนจีนที่เข้ามาในพะเยาคณะแรก ๆ ได้แก่ หลวงศรีนครานุกุล (ไชเคง แซ่เจียม หรือ จีนบุน ต้นสกุล สุทธภักติ) และหลวงพิสิษฐ์ภัยกร (ชื่อ ถิ่นแชน ต้นสกุล พิสิษฐ์กุล) มีตำแหน่งเป็นนายอากร ได้รับสัมปทานโรงเหล้า นอกจากนี้ก็มี เจ้าแก้ว แซ่ฉั่ว (ชัยตรุณ) เจ้าของร้านฉั่วอยู่ฮอง ร้านค้าที่ใหญ่ที่สุดในเมืองพะเยาในปี 2475 และ เจ้าแก้วเซ็งหมง (ปักเฮง แซ่ลิ้ม) เจ้าของร้านเซ็งหมง ซึ่งทายาทยังคงสืบทอดกิจการค้าขายอยู่ในปัจจุบัน เป็นต้น

5) จีน (ยูนนาน) หรือจีนฮ่อ มีพลวัตความเป็นมาในเมืองไทยแตกต่างจากจีนกลุ่มภาษาอื่น จึงต้องแยกออกมาเป็นกรณีเฉพาะ คนจีนกลุ่มนี้อาศัยอยู่บริเวณมณฑลยูนนานซึ่งห่างขึ้นไปทางเหนือจากดินแดนไทใหญ่ แต่ก็สามารถเดินเท้าเข้ามาในดินแดนล้านนาได้ โดยมากเป็นพ่อค้าเช่นเดียวกับชาวไทใหญ่ และประสบปัญหาทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกัน กล่าวคือเมื่อ รัฐ - ชาติไทยถูกสร้าง และปิดพรมแดน บทบาทการเป็นพ่อค้าก็ยุติ เพราะพ่อค้าชาวจีนที่มาเมืองไทยผ่านทางทะเล เข้ามาถูกอำนาจและเส้นทางเศรษฐกิจนี้แทน อย่างไรก็ตาม ความพิเศษจำเพาะที่สำคัญของประวัติศาสตร์คนจีนยูนนานก็คือ การเข้าร่วมกับฝ่ายก๊กมินตั๋ง ภายใต้การนำของเจียงไคเช็ค ซึ่งรบกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ของเหมาเจ๋อตุง ในที่สุดฝ่ายก๊กมินตั๋งนั้นแพ้ ถอยร่นมาที่บริเวณประเทศพม่า และต่อมาก็เดินทางมาลี้ภัยที่เมืองไทย บริเวณดอยแม่สลอง จังหวัดเชียงราย และบ้านหนองห้า อำเภอเชียงคำ กระนั้น แม้ว่าจะมีบางส่วนเดินทางไป เกาะใต้หวัน แต่ก็มีบางส่วนที่ขอเป็นคนไทย เช่น ชุมชนที่ดอยแม่สลองและดอยยาวี จังหวัดเชียงราย เป็นต้น สำหรับพะเยา มีชาวจีนยูนนาน ประมาณ 8 - 10 ครอบครัวบริเวณบ้านมางตำบลห้วยวน อำเภอเชียงคำ เป็นทั้งเชื้อสายอดีตอาสาสมัครก๊กมินตั๋งและพ่อค้าที่

เดินเท้าเข้ามา ปัจจุบันพวกเขาประกอบอาชีพค้าขาย มีกิจการส่วนตัว และเป็นข้าราชการส่วนที่บ้านหนองห้า ชาวจีนยูนนานได้อพยพออกมาจนหมดแล้ว

6) ลาว (เวียงจันทน์ หลวงพระบาง) พะเยานั้นใกล้กับเมืองไทใหญ่ในพม่า เมืองสิบสองปันนาในจีน และเมืองเวียงจันทน์ และเมืองหลวงพระบางในลาว มากกว่ากับสยามเสียอีก ระยะทางที่ใกล้ประกอบกับการยังไม่มีความคิดว่าด้วยเขตแดนเป็นรั้วรอบขอบชิด ทำให้ชาติพันธุ์ต่าง ๆ สามารถเดินทางไปมาหาสู่กันจนเป็นเรื่องปกติ บ้างเดินทางเข้ามาค้าขายแล้วกลับ และมีบ้างที่เดินทางหาที่ตั้งรกรากอันอุดมสมบูรณ์กว่าบ้านเกิด เช่นเดียวกับชาวลาวเวียงจันทน์และหลวงพระบางที่เข้ามาตั้งหมู่บ้านบริเวณอำเภอเชียงคำ และอำเภอปง ในปัจจุบันคนเชื้อสายลาวเวียงจันทน์ ในพะเยาอาศัยอยู่บริเวณหมู่บ้านแม่ต๋า ตำบลน้ำแวน หมู่บ้านแวนโค้ง ตำบลฝายกวาง อำเภอเชียงคำ และหมู่บ้านน้ำปุก ตำบลขุนควร อำเภอปงทั้งสามหมู่บ้านมีพลวัตความเป็นชาติพันธุ์แตกต่างกันไป สำหรับคนเชื้อสายลาวหลวงพระบาง จะตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ หมู่บ้านผาสุขและผาฮาว ตำบลทุ่งผาสุข อำเภอเชียงคำ คนเชื้อสายลาวในหมู่บ้านนี้ก็เช่นเดียวกับคนเชื้อสายลาวเวียงจันทน์ที่บ้านแวนโค้ง กล่าวคือยังคงสืบทอดความเป็นลาวผ่านภาษาที่ยังคงใช้ในชีวิตประจำวัน และการมีประเพณีแห่งต้นฝ้าย ซึ่งว่ากันว่าสืบทอดกันมาตั้งแต่อยู่ที่หลวงพระบาง

7) ขมุ เขม็ด ชาวขมุและเขม็ดรุ่นแรก ๆ โดยมากจะเป็นผู้ชาย เข้ามาทำงานและแต่งงานกับคนพะเยาจนกลืนกลายเป็นคนไทยไป แต่ในยุคปัจจุบัน ชาวลาวเทิง 5 กลุ่มนี้จะเข้ามาทั้งเพศชายและหญิง บ้างเข้ามาเป็นครอบครัว และทั้งหมดจะกลับประเทศลาวเมื่อวีซ่าการทำงานหมดอายุลง

8) อีสาน คนอีสาน เข้ามาในอาณาบริเวณจังหวัดพะเยาเริ่มตั้งแต่ทศวรรษที่ 2500- 2510 เข้ามามากในช่วงทศวรรษ 2510 – 2520 และมีประปรายในปัจจุบัน โดยมากพวกเขาอพยพหนีความแห้งแล้ง จากอีสานมาหาที่นาในที่ต่าง ๆ เมื่อพบที่ว่างเปล่า ไร่การจับจองหรือที่ห่างไกลจากหมู่บ้านคนเมืองและราคาถูก จึงจับจองและชักชวนเพื่อนบ้านชาวอีสานเข้ามาสร้างชุมชน หมู่บ้านชาวอีสานในพะเยาโดยมากกระจายตัวอยู่บริเวณตำบลอ่างทอง อำเภอเชียงคำ มีบางหมู่บ้านที่อยู่ร่วมกับคนเมืองจนผสมกลมกลืนเป็นคนถิ่น และมีบางที่เป็นหมู่บ้านใหญ่ จนสามารถยื่นหยัดความเป็นอีสานในแผ่นดินล้านนากระทั่งปัจจุบัน เช่น ชาวอีสาน ณ หมู่บ้านปางมดแดง ซึ่งมาจากจังหวัดชัยภูมิ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นต้น

9) ภูไท เดิมคนผู้ไทยหรือภูไทมีถิ่นฐานอยู่บริเวณแคว้นสิบสองจุไทย ดินแดนคาบเกี่ยวระหว่างจีน หลวงพระบาง และเวียดนาม ใกล้กับสิบสองปันนา ต่อมาคนภูไทได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่เมืองวังคำเกิด และคำม่วนในแผ่นดินลาว กระทั่งถึงสมัยพระเจ้าตากสินแห่งกรุงธนบุรี และรัชกาลที่ 1-3 กรุงรัตนโกสินทร์ จึงถูกกวาดต้อนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณภาคอีสานของประเทศไทยในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดมุกดาหาร การอพยพเข้ามาเมืองไทยของชาวภูไทนี้ก็เช่นเดียวกับชาวไทลื้อ กล่าวคือ เป็นการตัดกำลังข้าศึกโดยเจ้าสยาม มิให้ชาวไททั้งสองกลุ่มถูกพม่าและลาวใช้เป็นกำลังพลสำหรับชาวภูไทเมืองพะเยา มีอยู่ 3 กลุ่มย่อยคือ นครพนม สกลนคร และกาฬสินธุ์ ซึ่งมีการแต่งกายดั้งเดิมแตกต่างกัน โดยปัจจุบันทั้งหมดตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ บ้านจำไก่ ตำบลสันโค้ง อำเภอดอกคำใต้ ในส่วนเฉพาะหมู่บ้านชาติภูไท และใหม่ราษฎร์บำรุง (บ้านจำไก่มี 6 หมู่บ้าน) โดยมากพวกเขาเดินทางมาจาก

อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับชาวอีสานบ้านปางมดแดง นั่นก็คือ เนื่องจากหนีภัยแห่งแล้งเพื่อมาหาถิ่นอาศัยและทำกินที่อุดมสมบูรณ์กว่า

10) พม่า (ไทใหญ่) ในปัจจุบันชาวพม่า ยังเข้ามาจังหวัดพะเยาในฐานะแรงงานรับจ้างก่อสร้าง โดยเฉพาะที่มหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งมีชาวพม่าเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมากจนตั้งเป็นหมู่บ้านขนาดย่อม ๆ

11) อิวเมียน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์บนที่สูงที่มีจำนวนมากที่สุดเป็นอันดับ 2 ในจังหวัดพะเยารองจากชาวม้ง โดยกระจายตัวอยู่ทุกอำเภอในแต่ละที่ต่างมีพลวัตความเป็นมาของพื้นที่ตนเองแตกต่างกันไป บางพื้นที่มีการเปลี่ยนวัฒนธรรมเป็นสินค้า สร้างหมู่บ้านของตนเองเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว โฮมสเตย์ เช่น อิวเมียนบ้านปางปูเลาะ อำเภอแม่ใจ บางหมู่บ้านยังคงดำรงชีวิตอยู่บนพื้นที่สูง บางหมู่บ้านก็ถูกอพยพลงมาพื้นที่ด้านล่างเนื่องจากหนีภัยคอมมิวนิสต์ในยุคหนึ่ง และบางหมู่บ้านที่สามารถตั้งตัวได้เนื่องจากมีโครงการพระราชดำริเข้ามาในพื้นที่ จนนำมาสู่การดัดแปลงประเพณีพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ของชนเผ่า เพื่อสอดคล้องกับภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นกับราชวงศ์ ดังเช่น ชาวอิวเมียน บ้านปางค่าใต้ ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปง

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษานโยบายด้านการเมืองท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการจากอดีต ปัจจุบัน และอนาคตของกลุ่มชาติพันธุ์กับการเมืองในจังหวัดพะเยา ของนักการเมือง หรือนักการเมืองท้องถิ่นนั้นมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นที่ท้องถิ่นมาโดยตลอด และมีอัตลักษณ์เฉพาะตัวเฉพาะตน โดยการเริ่มต้นจากเครือข่ายครอบครัวญาติพี่น้องในหมู่บ้าน ชุมชน และมีการเชื่อมโยงกับกลุ่มชาติพันธุ์อย่างหลากหลายที่มีอยู่ในพื้นที่จังหวัดพะเยา โดยเฉพาะในอำเภอเชียงคำ ไม่ว่าจะเป็นไทลื้อ ไทยวน ไทยอีสาน ลาว เย้า ซึ่งแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้จะส่งผลต่อลักษณะวัฒนธรรมการเมือง และพฤติกรรมในการเลือกตั้ง ในเบื้องต้นที่ชาวบ้านคัดเลือกขึ้นมาจะมองเป็นอันดับแรกว่าจะมีความสามารถพึ่งพาได้หรือไม่ มีความรักในกลุ่มของชาติพันธุ์เดียวกันหรือไม่ สามารถช่วยเหลือในเรื่องราวต่าง ๆ ในชุมชนหรือไม่ อย่างไร เป็นอันดับแรก พัฒนาการต่อมาก็เป็นการเมืองระบบเชิงอุปถัมภ์ ซึ่งมีบทบาทมากและมีความสำคัญในสังคมไทย โดยเฉพาะเริ่มตั้งแต่การเมืองระดับท้องถิ่นไปจนถึงนักการเมืองระดับชาติ ระบบอุปถัมภ์ได้กลายเป็นวิธีการสำคัญที่นักการเมืองท้องถิ่นใช้ในการหาคะแนนเสียงจากกลุ่มต่าง ๆ โดยผู้ที่ได้รับการอุปถัมภ์ในทางการเมืองจะถูกนักการเมืองใช้เป็นหัวคะแนน โดยอาจให้ผลตอบแทนแก่ผู้รับอุปถัมภ์ เช่น การให้เงินสด สิ่งของ หรือผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ ซึ่งในปัจจุบัน และอนาคตอาจจะเห็นนักการเมืองท้องถิ่นถูกนักการเมืองระดับชาติครอบงำ โดยอาจจะถูกดึงเข้าสู่พรรคการเมือง และให้การอุปถัมภ์หรือสนับสนุนทรัพย์สินเงินทองต่าง ๆ ซึ่งอาจจะทำให้นักการเมืองท้องถิ่นที่เป็นตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยาเปลี่ยนแปลงอุดมการณ์ที่เคยปฏิบัติต่อชุมชนด้วยความจริงใจ เปลี่ยนเป็นการให้ผลประโยชน์ตอบแทน

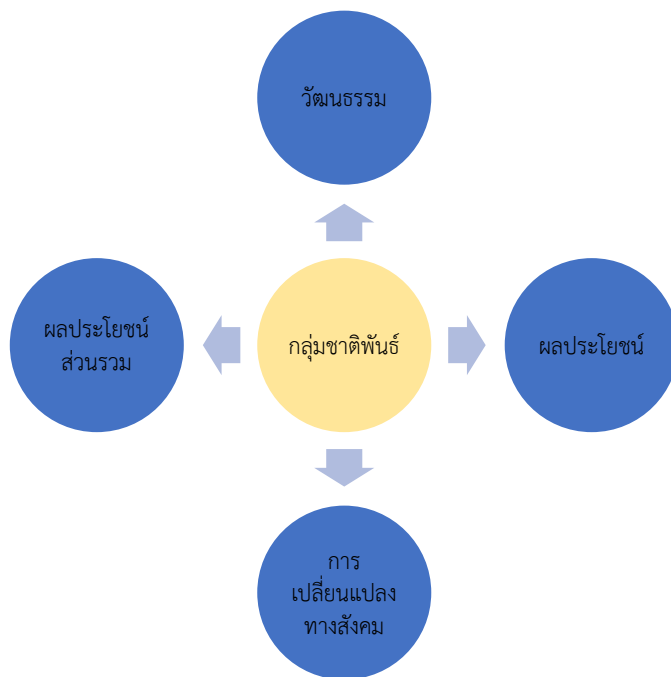
ส่วนใหญ่ไม่มีพฤติกรรม/การแสดงออกทางการเมือง เพราะพื้นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นคนรักสันโดษ อยู่อย่างสงบสุข ไม่ชอบความวุ่นวาย แต่จะมีในเรื่องการติดตามสถานการณ์ทางการเมือง โดยเป็นการพูดคุยกันในกลุ่มบ้าง ติดตามกลุ่มนักการเมืองของตัวเองที่ได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของกลุ่ม หรืออาจจะเข้าไปเจรจา เพื่อขอสิทธิประโยชน์ในการพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนของตนเอง การเรียกร้องทางการเมืองท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์กับการเมืองในจังหวัดพะเยา มีบ้างเช่น ประชาชนบางกลุ่มได้เข้าไปร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง และในบางครั้งก็อาจจะเข้าร่วมชุมนุมเคลื่อนไหวทาง

การเมือง หรือการช่วยเหลือกลุ่มการเมืองที่เป็นชาติพันธุ์เข้าไปเป็นตัวแทนโดยอาจจะเป็นกลุ่มในการหาเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

กลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพะเยา ได้เข้าไปมีบทบาทมีส่วนร่วมกับการเมืองท้องถิ่น เช่น เลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น แต่พบว่าในสมัยก่อนกลุ่มชาติพันธุ์อีสาน ในชุมชนตำบลอ่างทอง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ชุมชนหนึ่งที่มีชาติพันธุ์คนอีสานมากถึงคิดเป็นร้อยละ 80% ของจำนวนประชากรทั้งหมด มีการแสดงพฤติกรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และนโยบายของกลุ่มการเมืองที่ขัดแย้งกับคนพื้นเมือง คือเรื่อง คนอีสานแสดงออกทางการเมือง กรณีการคัดค้านอำนาจการบริหารของ นายวิรัตน์ ธนาสัย กลุ่มการเมืองอำนาจเก่า ทั้งใน อบต. อ่างทอง และคนพื้นเมือง อาจกล่าวได้ว่า ขณะนั้นกลุ่มชาติพันธุ์อีสานยังขาดการปลูกฝังและขาดการสร้างจิตสำนึก โดยไม่เข้าใจถึงกระบวนการต่าง ๆ ทางการเมืองอย่างแท้จริง ซึ่งในประเด็นนี้การดำเนินการต้องสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการเปลี่ยนทัศนคติของกลุ่มชนจำนวนมากบุคลากรและวิธีที่เข้าดำเนินการ ต้องสามารถปรับตัวให้เข้ากับอำนาจการปกครองและพื้นที่ที่ดีที่สุดด้วย แต่ในการร่วมกลุ่มของคนอีสานแสดงออกทางการเมืองในช่วงการเลือกตั้งนั้น ถือว่าเป็นการรวมกลุ่มกันตามรูปแบบของกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งถือว่าการรวมกลุ่มกันในบางช่วงเวลาและเพื่อปกป้องอำนาจทางการเมืองของตนเอง การที่คนอีสานร่วมกลุ่มกันทะคะแนนเสียงเลือกคนอีสานด้วยกันเข้าไปเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอ่างทอง ถือว่าเป็นการรวมกลุ่มทางการเมือง เพื่อรักษาผลประโยชน์ทางการเมืองในท้องถิ่นที่คนอีสานถูกกีดกันจากพื้นที่ทางการเมืองเมื่อก่อนการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก คนอีสานในพื้นที่ตำบลอ่างทองถูกผลักดันออกจากพื้นที่ทางการเมืองท้องถิ่น คนอีสานจึงรวมกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ด้านการเมืองกับกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา จะเห็นได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง หรือเรียกว่า วัฒนธรรมนิยมประเพณี สามารถอยู่ร่วมกันได้ปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองได้ เพราะความเป็นกลุ่มเดียวกันของชาติพันธุ์ ทำให้มีการรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง เพื่อจะแสวงหาสิ่งที่ดีที่สุดให้กับกลุ่มตน คือ การจัดสรรผลประโยชน์ทางการเมือง แต่การจัดสรรผลประโยชน์ก็ต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมทางการเมืองอื่น คือกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ให้มีผลประโยชน์ส่วนรวมที่จะก่อเกิดในชุมชน เพื่อความสามัคคี ตลอดถึงการพัฒนาชุมชน สังคม และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

ภาพ 1 องค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา มีมากถึง 10 กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ลีซอ (ลีซอ) จีน มูเซอ อาข่า เมี่ยน ม้ง ลื้อ ลีวะ กะเหรี่ยง เป็นต้น โดยอำเภอเชียงคำนั้นว่ามีกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อมากที่สุด แต่ทุกกลุ่มก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างผสมกลมกลืน ไม่มีความขัดแย้งหรือแย่งชิงผลประโยชน์มากนัก ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มคนล้านนา สามารถเป็นผู้นำชุมชน กลุ่มการเมืองท้องถิ่น หรือมีความสำคัญในด้านฐานคะแนนเสียงของนักการเมือง และกลุ่มการเมืองทั้งสิ้น ซึ่งทำให้นักการเมืองมีฐานคะแนนเสียงในชุมชนก็พยายามรักษาฐานเสียงเอาไว้ ในทางกลับกันกลุ่มการเมืองใหม่ ๆ ก็พยายามดึงฐานคะแนนเสียงให้มาอยู่ฝ่ายตน การเมืองท้องถิ่นที่แท้จริงถือเป็นการกระจายอำนาจในระดับที่ต่ำสุดคือรากหญ้า ซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ โรเบิร์ต ดาห์ล (Robert A. Dahl) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ข้อดีของประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น คือ มักมีการกระตุ้นให้ประชาชนเข้าร่วมในการจัดการรูปแบบชีวิตด้านต่าง ๆ ของเขาอย่างมีเหตุมีผล และยิ่งเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความสามัคคี การคิดถึงส่วนรวมและการเป็นสมาชิกของชุมชนเดียวกัน (Charoenmuang, 2001)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองก็เพื่อสนองต่อนโยบายของกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น ก็เพื่อผลประโยชน์ของคนในชุมชน ลักษณะทางพฤติกรรมทางการเมืองของกลุ่มคนอีสานในพื้นที่ตำบลอ่างทองอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ที่ปรากฏออกมาคือ เป็นลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบผสมไพร่ฟ้า (Parochial-Subject Political Culture) คือเป็นวัฒนธรรม

แบบที่ประชาชนไม่ยอมรับอำนาจในแบบดั้งเดิม เช่น อำนาจของหัวหน้าเผ่า หรือเจ้าของที่ดินแต่ประชาชนเริ่มมีความจงรักภักดีต่อระบบการเมืองที่สลับซับซ้อนมากขึ้น หรือยอมรับอำนาจของรัฐบาลกลางแทนที่จะยอมรับอำนาจของหัวหน้าเผ่า แต่ยังไม่สนใจเรียกร้องสิทธิทางการเมือง หรือไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเห็นได้จากที่ กลุ่มคนอีสานที่อพยพเข้ามาอยู่ในพื้นที่ตำบลอ่างทอง ซึ่งเป็นพื้นที่ภาคเหนือ อันถือได้ว่ากลุ่มคนอีสานกลุ่มนี้คือ ชนกลุ่มน้อยในสังคมล้านนาที่มีอิทธิพลในด้านการปกครองอยู่แต่เดิม รวมถึงลักษณะของพื้นที่ของตำบลอ่างทองที่ถูกล้อมรอบด้วยชุมชนของคนพื้นเมือง ทั้งคนญวน คนไทลื้อ การกระทำหรือการประสานผลประโยชน์ย่อมเกิดขึ้นระหว่างชาติพันธุ์ในพื้นที่ สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีของ Keyes (1992) ที่ว่า อัตลักษณ์ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มคนแล้ว ชาติยังเป็นสิ่งสำคัญที่กำหนด อัตลักษณ์ของผู้คนอีกด้วย โดย Keyes ได้เดินทางไปยังสิบสองปันนาในประเทศจีน เมืองสิงในประเศลาว และภาคเหนือของประเทศไทยอีกด้วย Keyes ไม่ได้ละเลยบริบททางสังคมประวัติศาสตร์ เพื่อเชื่อมโยงตีความหมายของหน่วยสังคมวัฒนธรรมในระดับจุลภาคให้เข้ากับภาพรวมของปรากฏการณ์ ซึ่ง Keyes เห็นว่า กลุ่มไทลื้อ ในลาว จีน และไทยนั้นเมื่อเกิดรัฐชาติขึ้นมาแล้ว อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในแต่ละกลุ่มนั้นเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากบริบททางสังคมและรัฐชาติรวมไปถึงนโยบายของลาว จีนและไทยที่มองกลุ่มชาติพันธุ์แตกต่างกัน

สรุป

จังหวัดพะเยา นับเป็นจังหวัดที่ 72 ของประเทศไทย กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา อาศัยอยู่ตามบริเวณเทือกเขาสูง มากถึง 10 กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ลีซู (ลีซอ) จีน มูเซอ อาข่า เมี่ยน ม้ง ลื้อ ลัวะ กะเหรี่ยง และไทยที่สูงโดยกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ เช่น เชียงคำ แม่ใจ เมืองพะเยา ดอกคำใต้ เชียงม่วน ปง และภูซาง แต่ในจังหวัดพะเยากลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ มีจำนวนมากที่สุดโดยเฉพาะอำเภอเชียงคำ กลุ่มชาติพันธุ์ คือ กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาพูดเดียวกัน และเชื่อว่าเป็นกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน บรรพบุรุษในที่นี่หมายถึงบรรพบุรุษทางสายเลือด ซึ่งมีลักษณะทางชีวภาพและรูปร่าง (เชื้อชาติ) เหมือนกัน รวมทั้งบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมด้วย ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือด และทางวัฒนธรรมพร้อม ๆ กันไป เป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ ส่วนกลุ่มการเมืองนั้น เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มารวมกันในรูปแบบของสถาบัน เพื่อเรียกร้องต่ออำนาจของรัฐ โดยมุ่งหวังให้รัฐตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มตนเอง กลุ่มผลประโยชน์ที่สำคัญ ได้แก่ พรรคการเมือง กลุ่มการเมืองในท้องถิ่น กลุ่มข้าราชการเกษียณในท้องถิ่น กลุ่มการเมืองภาคประชาชน กลุ่มองค์กรเอกชน เป็นต้น กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้มีบทบาทเป็นตัวแทนของผลประโยชน์กลุ่มและของกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม รวมทั้งมีบทบาทในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

กลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพะเยา เพื่อทำมาหากิน มีรายได้ มีอาชีพ เช่น ค้าขาย รับจ้าง ทำเกษตรกรรม เป็นต้น ได้แก่ ลัวะ ไทใหญ่ (เงี้ยว) จีน (เจ๊ก) จีน (ยูนาน) ลาว (เวียงจันทน์ หลวงพระบาง) ภูไท ขมุ เขม็ด พม่า (ไทใหญ่) อิวเมี่ยน และไทลื้อ โดยไม่ได้แสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองที่โดดเด่น แต่ก็ได้เข้าไปมีบทบาทมีส่วนร่วมกับการเมืองท้องถิ่น เช่น เลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา พบว่า มีกลุ่มชาติพันธุ์อีสาน

ในชุมชนตำบลอ่างทอง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา เป็นชุมชนหนึ่งที่มีชาติพันธุ์คนอีสาน คิดเป็นร้อยละ 80% ของจำนวนประชากรทั้งหมด มีการแสดงพฤติกรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และนโยบายของกลุ่มการเมืองที่โดดเด่นและชัดเจน ซึ่งการแสดงออกทางการเมือง และการเข้าใจต่อระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย แม้จะได้รับการชี้แนะสื่อต่าง ๆ แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้เปิดโอกาส เนื่องจากเกิดการวางฐานอำนาจการปกครองของคนพื้นเมืองในรูปแบบของการเอาคนพื้นเมืองและสนองผลประโยชน์นักการเมืองท้องถิ่นในระดับตำบล โดยเฉพาะกลุ่มนักการเมืองคนพื้นเมืองในพื้นที่ คนอีสานจึงต้องยอมรับในการปกครองในรูปแบบดังกล่าว เนื่องจากคนพื้นเมืองมีอำนาจสั่งการกลุ่มผู้นำชุมชนคนอีสานให้ไปปฏิบัติตามเกมการเมืองแบบพื้นเมืองนิยม กลุ่มผู้นำชุมชนอีสานจึงกลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองของคนอีสาน จากสภาพปัญหาดังกล่าวส่งผลให้เห็นถึงความขัดแย้งและการเลือกปฏิบัติระหว่างชาติพันธุ์ โดยการเอาการเมืองเข้ามาเป็นเครื่องมือนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ควรมีข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นฐานระบบอิเล็กทรอนิกส์สามารถค้นหาได้โดยง่าย และเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อจะได้กำหนดเป็นนโยบายของรัฐ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในเรื่องของกลุ่มชาติพันธุ์ และเพื่อให้มีข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงในการให้ความรู้และพื้นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ และข้อมูลในการกำหนดหัวข้อในการทำวิจัยของท่านที่สนใจในเรื่องของกลุ่มชาติพันธุ์ ได้นำไปใช้หรือทิศทางในการกำหนดหัวข้อในการวิจัยครั้งต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ/ภาคสนามโดยระบุพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นกับกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง การแสดงออกทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา

References

- Charoenmuang, T. (2001). Theories and Concepts: Local Government and Local Administration. Bangkok: Torch Printing Project.
- Charoenmuang, T. (2008). 100 Years of Local Government in Thailand, 1897-1997. Bangkok: Torch Printing Project.

- Keyes, Charles F. (1992). "Who Are the Lue Revisited? Ethnic Identity in Laos, Thailand, and China," Cambridge, Massachusetts: Massachusetts Institute of Technology, Center for International Studies, Working Paper.
- King Prajadhipok's Institute. (2010). Integrated Research: Local Politicians and Electoral Behavior 2007. Bangkok: Research and Development Office King Prajadhipok's Institute.
- Phayao Provincial Public Health Office. (2017). Population in 2018 In Phayao Province. Retrieved January 24, 2018, from <http://203.209.96.245/sapa/frontend/web/index.php?r=pophdc/pophdc>.
- Puangngam, K. (2009). Thai local government: principles and new dimensions in the future. 3rd ed. Bangkok: Winyuchon.
- Sithisut, T. (1998). Political power base building/political group/local politics dacha sittisuth: the political power base building of political group in local politics: a case study of the "sandhidham" in nakhon pathom municipality. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Lertsomporn, V. (2010). Local politicians in Mae Hong Son Province. Bangkok: King Prajadhipok's Institute.